

Üniversite Öğrenimi Gören Gençlerin Doğuma İlişkin Korkularının İncelenmesi

Examination of The Fears Childbirth in University Students

Büşra DURAN¹ Hacer YILDIZ² Menşure SIRIM³ Fatmanur Rabia ÜNAL⁴ Büşra DURGUT⁵

ÖZET

Amaç: Üniversite öğrenimi gören öğrencilerin doğuma bakış açısını ve korkularını belirlemek amacıyla yapılmıştır. ve iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Üniversite öğrenimi gören öğrencilerin doğuma bakış açısını ve korkularını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmada kız öğrencilerin kendi doğum hikayesini dinleme ($p=0.050$), doğuma eşlik etme, doğum ile ilgili video/film izleme, ders/egitim alma, tercih edilen doğum şekli, doğumdan korkma, ağrı ile baş edebilme düşüncesi, doğum şekli kararını veren kişi ($p=0.000$) ile gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmada erkek öğrencilerin ise kendi doğum şekli ($p=0.000$), kendi doğum hikayesini dinleme ($p=0.018$), tercih edilen doğum şekli ($p=0.000$), doğumdan korkma ($p=0.000$), eşinin doğum ağrısıyla baş edebileceğini düşünme ($p=0.007$) değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Araştırmada üniversite öğrenimi gören gençlerin doğuma ilişkin korkularının nedenleri incelenmiştir. Doğum korkusunun yaş, alınan eğitim, yaşanılan yer, çevredeki kişilerin doğum hikayeleri ve sosyal medyadaki paylaşımlardan etkilendiği görülmüştür. Öğrencilerin doğum konusunda olumlu tutum geliştirebilmeleri ve doğum korkularının azaltılması için bu konudaki eksikliklerinin giderilerek doğumun fizyolojisinin anlatılması oldukça önemli olacaktır.

Anahtar kelimeler: Doğum, doğum korkusu, normal doğum, sezaryen doğum.

ABSTRACT

Objective: It was conducted to determine the perspective and fears of university students about birth

Materials and Methods: The research was conducted in a descriptive, cross-sectional nature. Research data were collected with Introductory Information Form and Pre-Pregnancy Fear of Birth Scale.

Results: In the research, listening to the birth story of female students ($p=0.050$), accompanying the birth, watching videos/movies about birth, taking lessons/training, preferred birth method, fear of childbirth, the thought of coping with pain, the person who made the birth type decision ($p=0.050$), $p=0.000$ and pre-pregnancy fear of childbirth mean scores were found to be significant. In the study, male students' own birth style ($p=0.000$), listening to their own birth story ($p=0.018$), preferred birth method ($p=0.000$), fear of childbirth ($p=0.000$), thinking that their partner can cope with labor pain ($p=$ It was found that there was a significant relationship between the groups according to the 0.007) variables.

Conclusion: In the study, the reasons for the fear of childbirth in university students were examined. It has been observed that the fear of birth is affected by age, education received, place of residence, birth stories of people around and sharing on social media. It will be very important to explain the physiology of birth by eliminating the deficiencies in this subject so that students can develop a positive attitude about birth and reduce their fear of birth.

Keywords: Birth, fear of childbirth, normal delivery, cesarean delivery

¹ Araştırma Görevlisi, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye, ORCID: 0000-0002-5736-8186

²⁻³⁻⁴⁻⁵ Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye

Sorumlu Yazar: Büşra DURAN, KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye, e-mail: busraduran95@hotmail.com

GİRİŞ

Doğum algısı, bireyin doğum eylemine ilişkin kendisini, çevresini ve sağlık çalışanlarını değerlendirme şekli olup bireyden bireye farklılık göstermektedir (Demirsoy ve Aksu, 2015). Doğum algısını belirleyen faktörlerin başında doğum korkusu gelmektedir. Yapılan farklı çalışmalarda bireylerin doğuma yönelik korkularının temel nedenleri arasında; olumsuz doğum deneyimini izleme, ağrı eşiğinin düşük olması, medya, doğuma yönelik olumsuz hikayeler dinleme, bilgi eksikliği, sağlık personeline ve hastane ortamına güvenmeme gibi çeşitli etmenlere bağlı olarak değişebildiği belirtilmektedir (Goodin vd., 2012; Hofberg vd., 2004; Sayiner vd., 2009; Şahin vd., 2009).

Doğum şekilleri, çeşitlilik gösterebilmekte (doğal doğum, suda doğum) ve pek çok kadın normal veya sezaryen doğum şeklinde tercihini belirlemektedir (Kadioğlu ve Şahin, 2019). Oysaki doğumun sezaryen olarak yapılması bir tercih değil anne ve bebeğin risk altında bulunduğu durumlarda yapılması gereken bir müdahaledir (Kadioğlu ve Şahin, 2019). Ancak günümüzde sezaryen doğum hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiye ettiği ideal %15'lik oranının üzerindedir (WHO, 2015). Sezaryen oranlarında sürekli artışın sebepleri henüz tam olarak anlaşılamamış olup belli başlı sebepler ileri sürülmektedir (Demirbaş vd., 2018). Bu sebeplerden bir tanesi de doğum korkusudur (Bülbül vd., 2016). Doğum korkusu; gebelik sürecinde başlayarak kadınların sağlığını olumsuz etkileyebilen, doğuma kadar geçen sürede devam eden ve çeşitli faktörlerden etkilenen bir durum olmasına rağmen günümüzde gebe olmayan kadınlarda da ortaya çıkabilmekte ve ciddi sorun oluşturabilmektedir (Arslan vd., 2008; Bülbül vd., 2016; Çiçek ve Samiye, 2015; Nilsson vd., 2018). Özellikle kadın veya erkek fark etmeksizin doğum korkusu nedeniyle bilinçli olarak en başından sezaryen doğum istenildiği ve gebelik süresince de buna uygun adımlar atıldığı düşünülmektedir.

Ülkemizde artan sezaryen oranlarının nedenini anlayarak bu konuda başarılı müdahalelerin planlanması ve uygulanması için bireylerin doğum algılarını bilmek önemlidir (Demirbaş vd., 2018). Doğum algısını etkileyen faktörlerin başında gelen doğum korkusunun nedenleri ve sonuçlarıyla ayrıntılı incelenmesinin sezaryen oranlarının azaltılması ve olumlu doğum deneyiminin artırılmasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin doğuma karşı bakış açılarını ve korkularını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca örneklem grubuna erkek bireylerinde katılması sebebiyle konu alanında ülkemizde yapılan ilk ve tek araştırmadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Şekli

Araştırma, Konya'da özel bir üniversitede tanımlayıcı, kesitsel nitelikte yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini; bir üniversitede öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri oluşturmuştur. Az sayıda birimi kapsayan ve ulaşılabilirliğin kolay olduğu evren ile çalışılacağı zaman, örnekleme yöntemlerinden tam sayım yönteminin kullanılması araştırma sonuçlarının genellenebilirliği açısından daha uygun görülmektedir (Esin, 2014). Bu nedenle

araştırma örnekleme, tam sayım örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmaya katılmaya gönüllü 533 kız, 162 erkek öğrenci dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgi Formu ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği ile toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Katılımcıların sosyodemografik ve obstetrik özelliklerini inceleyen 29 sorudan oluşmaktadır.

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği: Stoll ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş, genç kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusunu değerlendiren bir ölçektir. Ölçek doğum ağrısı, kontrol kaybı, doğum ağrısı ve doğumla baş edememe, komplikasyonlar ve geri dönüşümü olmayan fiziksel hasarlar alt boyutlarına sahip olup 6'lı likert özellikte 10 maddeden oluşmaktadır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach's alfa değeri 0.86'dır (Tuba ve Taşhan, 2018).

Verilerin Toplanması

Araştırma, web tabanlı cevaplamaya imkân veren bir soru formu üzerinden, kendi kendine doldurma yöntemi ile toplanmıştır. Kurumdan yazılı izin alındıktan sonra Şubat 2021-Haziran 2021 tarih aralığında araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerden online şekilde toplanmıştır. Tanıtıcı bilgi formu ve ölçekler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanarak, web ortamına yüklenmiştir. Öğrencilerin sıklıkla kullandıkları uzaktan eğitim portallarında, mail adreslerinde paylaşarak katılımcılar araştırmaya davet edilmiştir. Katılımcıların cevapları veri değerlendirme programına aktarılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi ve değerlendirilmesinde SPSS 21 programı kullanılmıştır. Annelerin tanımlayıcı özellikleri ve ölçek puanlarının tanımlayıcı istatistikleri için sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Sayısal verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorow-Smirnow testi, Skewness ve Kurtosis ile belirlenmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin değerlendirilmesinde t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi; normal dağılım göstermeyen verilerin değerlendirilmesinde Kruskal Wallis, Mann Whitney-U kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni (12.01.2021 tarih ve 2021/023 sayılı) alınmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı aktararak, gönüllülük ilkesi doğrultusunda araştırmaya dâhil olma konusunda özgür oldukları, istedikleri anda çekilebilecekleri ve cevaplarının gizli kalacağı açıklanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan kız öğrencilerin %93.4'ünün 18-24 yaş aralığında olduğu, %61.7'sinin sağlık bilimleri temel alanında eğitim gördüğü, %93.1'inin çalışmadığı, %82'sinin memleketinin Orta Anadolu'da olduğu, %79.5'inin en uzun süre ilde yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmaya alınan erkek öğrencilerin %83.3'ünün 18-24 yaş aralığında olduğu, %36.4'ünün sosyal veya fen bilim alanında eğitim gördüğü, %71.6'sının çalışmadığı, %68.5'inin

memleketinin Orta Anadolu'da olduğu, %76.5'inin en uzun süre ilde yaşadığı saptanmıştır. Kız öğrencilerin bilim alanı ($p=0.000$) ve en uzun süre yaşanılan yer ($p=0.003$) ile gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilimler alanında eğitim gören ve en uzun süre ilde yaşamış olanların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 1). Erkek öğrencilerinin yaş ($p=0.730$), bilim alanı ($p=0.521$), çalışma durumu ($p=0.498$), memleket ($p=0.560$), en uzun süre yaşanılan yer ($p=0.874$) değişkenlerine göre puan ortalamaları bakımından farklılık olmadığı bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1: Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve sosyodemografik özelliklerine göre gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamalarının incelenmesi

Sosyodemografik özellikler	Kız (n/%)	Erkek (n/%)	Kız Öğrencilerin Doğum Korkusu Puan Ortalamaları	Erkek Öğrencilerin Doğum Korkusu Puan Ortalamaları
Yaş				
18-24	498(93,4)	135(83,3)	39,40±11,12	33,87±9,21
25-29	25(4,7)	18(11,1)	38,80±12,47	33,44±10,42
30-35	10(1,9)	9(5,6)	37,10±15,67	31,33±10,20
			F=0.233 p=0.792	F=0.315 p=0.730
Bilim Alanı				
Sağlık Bilimleri	329(61.7)	44(27.2)	37,11±11,34	32,59±10,40
Sosyal Bilimler	168(31.5)	59(36.4)	43,35±10,13	34,69±10,08
Fen Bilimleri	36(6.8)	59(36.4)	40,86±10,25	33,49±7,69
			F=18.621 p=0.000	F=0.655 p=0.521
Çalışma Durumu				
Çalışıyor	37(6.9)	46(28.4)	38,27±11,81	32,89±8,65
Çalışmıyor	496(93.1)	116(71.6)	39,41±11,23	34,00±9,64
			t=-0.592 p=0.554	t=-0.679 p=0.498
Memleket				
Orta Anadolu	437(82,0)	111(68,5)	39,59±11,39	33,92±9,46
Batı	35(6,6)	13(8,0)	38,74±11,30	32,00±11,15
Doğu	20(3,8)	13(8,0)	43,00±10,04	35,31±11,03
Kuzey	9(1,7)	7(4,3)	35,56±9,59	29,57±3,41
Güney	32(6,0)	18(11,1)	35,22±9,65	33,89±7,74
			KW=8.580 p=0.073	KW=2.989 p=0.560
En uzun yaşanılan yer				
Köy	25(4,7)	-	36,96±9,74	-
İlçe	84(15,8)	38(23,5)	35,68±11,71	33,47±8,32
İl	424(79,5)	124(76,5)	40,19±11,11	33,75±9,68
			KW=11.609 p=0.003	T=-0.159 p=0.874
Gelir durumu algısı				
Gelir giderden az	44(8,3)	27(16,7)	40,64± 9,98	30,44±10,42
Gelir gidere denk	345(64,7)	84(51,9)	39,00±11,25	34,23±8,90
Gelir giderden fazla	144(27,0)	51(31,5)	39,71±11,67	34,51±9,32
			F=0.522 p=0.594	KW=1.865 p=0.393

Araştırmada kız öğrencilerin kendi doğum hikayesini dinleme ($p=0.050$), doğuma eşlik etme, doğum ile ilgili video/film izleme, ders/eğitim alma, tercih edilen doğum şekli, doğumdan korkma, ağrı ile baş edebilme düşüncesi, doğum şekli kararını veren kişi ($p=0.000$) ile gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Kendi doğum hikayesini dinleyen, doğuma eşlik etmeyen, doğum ile ilgili video/film izlemeyen ve ders/eğitim almayan, ileride sezaryen doğum yapmayı düşünen, doğum yapma düşüncesinden korkan, ağrının üstesinden gelemeyeceğini düşünen, doğum şekline hekimin karar vermesi gerektiğini düşünen katılımcıların gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Araştırmada erkek öğrencilerin ise kendi doğum şekli ($p=0.000$), kendi doğum hikayesini dinleme ($p=0.018$), tercih edilen doğum şekli ($p=0.000$), doğumdan korkma ($p=0.000$), eşinin doğum ağrısıyla baş edebileceğini düşünme ($p=0.007$) değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Sezaryen doğum ile dünyaya gelen, kendi doğum hikayesini dinlemeyen, eşinin sezaryen doğum yapmasını tercih eden, doğumdan korkan, eşinin ağrı ile baş edemeyeceğini düşünen öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların doğuma ilişkin özellikleri ve bu özelliklere göre gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamalarının incelenmesi

Doğuma ilişkin özellikler	Kız (n/%)	Erkek (n/%)	Kız Cinsiyet Doğum Korkusu Puan Ortalamaları	Erkek Cinsiyet Doğum Korkusu Puan Ortalamaları
Kendi doğum şekli				
Normal doğum	408(76.5)	118(72,8)	38,95±10,79	31,8136 9,02224
Sezaryen doğum	125(23.5)	44(27,2)	40,58±12,63 $t=-1.305$ $p=0.194$	38,7045 8,40979 $t=-04.402$ $P=0.000$
Kendi doğum hikayesini dinleme				
Evet	468(87.8)	112(69,1)	38,97±11,02	32,3839 8,18287
Hayır	65(12.2)	50(30,9)	41,88±12,63 $t=-1.953$ $p=0.050$	36,6000 11,10249 $t=-2.409$ $p=0.018$
Doğuma eşlik etme				
Evet	89(16.7)	13(8,0)	33,85±12,64	33,8462 9,46789
Hayır	444(83.3)	149(92,0)	40,43±10,64 $t=-4.590$ $p=0.000$	33,6711 9,37611 $Z=-0.133$ $P=0.894$
Doğum ile ilgili video/film izleme				
Evet	329(61.7)	59(36,4)	37,42±11,38	34,1864 8,76803
Hayır	204(38.3)	103(63,6)	42,41±10,37 $t=-5.094$ $p=0.000$	33,3981 9,70379 $T=0.515$ $P=0.607$
Doğum ile ilgili ders/eğitim alma				
Evet	144(27.0)	19(11,7)	32,93±11,91	32,6316 9,58129
Hayır	389(73.0)	143(88,3)	41,70±10,04 $t=-7.860$ $p=0.000$	33,8252 9,34873 $Z=-0.667$ $P=0.505$

Tablo 2 (Devam). Katılımcıların doğuma ilişkin özellikleri ve bu özelliklere göre gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamalarının incelenmesi

Doğuma ilişkin özellikler	Kız (n/%)	Erkek (n/%)	Kız Cinsiyet Doğum Korkusu Puan Ortalamaları	Erkek Doğum Korkusu Puan Ortalamaları	Cinsiyet Korkusu
Tercih edilen doğum şekli	358(67.2)	80(49,4)	37,24±10,96	30,9750	9,60350
Normal doğum	42(7.9)	8(4,9)	45,29±12,06	46,1250	8,65922
Sezaryen doğum	133(25.0)	74(45,7)	43,07±10,20	35,2703	7,64324
Tercihim yok			F=20.814 p=0.000	KW=20.066 P=0.000	
Doğumdan korkma durumu					
Evet	370(69.4)	59(36,4)	43,72±9,36		
Hayır	163(30.6)	103(63,6)	29,36±8,53 t=16.755 p=0.000		
Ağrı ile baş edebilme düşüncesi					
Hiçbir fikrim yok	201(37.7)	76(46,9)	41,98±9,47		
Üstesinden gelemem	64(12.0)	7(4,3)	49,88±10,33		
Üstesinden gelebilirim	268(50.3)	79(48,8)	34,82±10,39 F=69.192 p=0.000		
Doğum şekli kararını veren kişi					
Gebenin kendisi	208(39.0)	44(27,2)	36,26±12,21		
Hekim	234(43.9)	78(48,1)	42,13±10,15		
Gebe ve eşi	46(8.6)	29(17,9)	37,24±9,54		
Gebe ve hekim	45(8.4)	11(6,8)	41,09±9,95 F=11.513 p=0.000		

TARTIŞMA

Kız ve erkek üniversite öğrencilerinin doğuma karşı bakış açılarını ve korkularını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları literatür sonuçları ile tartışılmıştır. Araştırmada, sosyal bilimler alanında eğitim gören kız öğrencilerde gebelik öncesi doğum korkusunun diğer gruplara göre anlamlı olarak daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak Bilgin (2020) yaptığı çalışmada sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin doğuma ilişkin algılarının olumlu olduğu belirtmektedir. Doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersi alan hemşirelik öğrencilerinde doğuma ilişkin algı ve korkularının incelendiği çalışmada, doğum ile ilgili daha detaylı ders almanın korkuyu azalttığı bulunmuştur (Güleç, 2020). Özellikle sosyal bilimler alanında fen ve sağlık bilimlerine kıyasla sağlık eğitimi derslerinin minimum düzeyde olduğu düşünüldüğünde bilinmezlik sebebiyle öğrencilerin daha fazla korku yaşadığı düşünülmektedir.

Araştırmada en uzun süre ilde yaşayan kız öğrencilerin daha yüksek oranda gebelik öncesi doğum korkusu yaşadıkları bulunmuştur. Özellikle kasabada ve ilçelerde yaşayanların doğum algılarının farklı olduğu ve normal doğumu daha fazla tercih ettikleri belirtilmektedir (Elkin, 2016). Özkan ve ark. (2013) kadının kentsel alanda yaşamasının sezaryen doğum olasılığını artırdığını ifade etmektedir. Kadının topraktan uzaklaşmasıyla paralel şekilde doğal doğumdan uzaklaşması sonucu korkularının arttığı düşünülmektedir.

Araştırmada kendi doğum hikayesini dinlemeyen kız ve erkek öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun daha fazla olduğu belirlenmiştir. Üniversiteli öğrencilerin, kendi doğum hikayeleri olmasa bile çevreden dinledikleri doğum hikayelerinin ve özellikle medyanın doğumla ilgili algılarını/tercihini etkilediği belirtilmektedir (Stoll vd., 2015). Doğum korkusunun oluşmasında erken erişkinlik ve ergenlik döneminde dinlenen doğum ile ilgili olumsuz yorum ve deneyimlerin bireyin yaşamını etkileyebileceği düşünülmektedir. (Avcıbay vd., 2021). Bireylerin, çevresindeki kişilerden kötü doğum hikayeleri dinlemesinin gelecekte vajinal doğumdan kaçma nedeni olabileceği belirtilmektedir (Loke vd., 2015). Bu araştırmada literatürün aksine bireyin kendi doğum hikayesini dinleme durumu incelenmesi sebebiyle farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmada doğuma eşlik etmeyen kız öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun doğuma eşlik eden ve bu deneyimi yaşayan öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerin doğum ve kadın sağlığı dersi ile birlikte doğuma yönelik daha gerçekçi baktıkları ve öğrencilerin doğumun mucizevi bir deneyim olarak tanımladıkları belirtilmiştir (Kapisiz vd., 2017). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada ebelik öğrencilerinin eğitim ve staj yaptıktan sonra doğumun fizyolojisini daha iyi anladıkları ve doğumu daha normal bir süreç olarak algıladıkları görülmüştür (Aydoğdu vd., 2018). Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin özellikle doğum ile ilgili teorik ve uygulama bilgisini almadan önce doğumu toplumdaki diğer bireylere benzer şekilde algıladıkları belirlenmiştir (Chang vd., 2019). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin doğum ile ilgili düşüncelerinin ve gelecekteki doğum şekli tercihinin herhangi bir doğuma şahitlik etme durumundan etkilendiği belirtilmektedir (Kadioğlu ve Sahin, 2019). Önyargılı ve olumsuz düşüncenin hem öğrencilerde hem de diğer bireylerde doğum korkusunu etkilediği, eğitim yada başka bir sebepten doğuma şahit olan kişilerin doğum algılarının değiştiği yapılan çalışmalarla desteklenmektedir (Žigic Antić vd., 2019; Kapisiz vd., 2017).

Doğum ile ilgili video/film izlemeyen ve ders/eğitim almayan kız öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun daha fazla olduğu görülmüştür. Doğuma yönelik bilgi sahibi olunmasının, tutumları olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca doğum ile ilgili kişisel ve mesleki düzeyde bilgi sahibi olmanın ve sağlık bilimleri alanında okumanın doğum korkusu düzeyini olumlu şekilde etkilediği belirtilmektedir. Aydoğdu ve ark. (2018) ebelik öğrencilerinin doğum dersi alma durumları ile vajinal doğum tercihleri arasında anlamlı ilişki bulunmamasına rağmen doğum dersi alanların normal vajinal doğumu daha fazla tercih ettiklerini belirtmiştir. Benzer çalışmalarda da doğum bilgisi eğitimine katılan üniversite öğrencilerinin normal doğum tercihlerinin yüksek olduğu belirtilmektedir (Kadioğlu ve Sahin 2019; Tektaş vd., 2018).

Araştırmada sezaryen doğum yapmayı/eşinin yapmasını isteyen kız ve erkek öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun daha fazla olduğu ve kız öğrencilerde %67.2'sinin, erkek öğrencilerde %49.4'ünün doğum tercihlerinin vajinal doğum olduğu saptanmıştır. Avustralyalı öğrenciler ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %15.6'sının gebelik komplikasyonu olmadan bile sezaryen doğum tercih ettiği belirtilmektedir (Hauck vd., 2016). Kadioğlu ve Sahin (2019)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %26,5'inin normal doğumu tercih ettiği, %65,4'ünün kararsız olduğu

belirtilmiştir. Literatür ile karşılaştırıldığında bu araştırmada normal doğum tercihinin yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin çoğunluğunun sağlık bilimleri alanında öğrenim görmesi nedeniyle normal doğum tercihlerinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada doğum yapma düşüncesinden korkan ve ağrının üstesinden gelemeyeceğini düşünen kız öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun daha fazla olduğu belirlenmiştir. Doğum korkusu üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde kadınların vajinal doğumdan korkma sebeplerinin çeşitli etmenlere bağlı olduğu görülmüştür (Størksen vd., 2013; Demirbaş vd., 2018). Doğuma dair ön yargılı inançlar ve ağrı ile başa çıkılamayacağına düşünülmesi doğum korkunun temelini oluşturmaktadır (Demirsoy vd., 2015). Doğumun kötü geçeceği, üstesinden gelinemeyeceği düşüncesinin doğum korkusunun bir nedeni olduğu belirtilmektedir (Dönmez vd., 2014).

Araştırmada sezaryen doğum ile dünyaya gelen erkek öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusunun daha fazla olduğu belirlenmiştir. Sezaryen doğum ile dünyaya gelen erkek öğrencilerinin kendi doğum şeklinin nedenini sorgulamadıkları ya da sorgulayarak net cevap alamadıkları göz önüne alındığında vajinal doğumun zor ve acı verici olabileceği düşüncesinin hakim olduğu düşünülmektedir. Ayrıca literatür incelendiğinde erkeklerin doğuma ilişkin algı ve korku düzeyleri ile ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Doğum eyleminde başrol anne ve fetus olsa da baba da hem doğum hem doğum sonu sürecin ayrılmaz parçasıdır. Bu nedenle erkek örneklem grubuyla da çalışmaların planlanması gerektiği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, sosyal bilimler alanında eğitim gören, en uzun süre ilde yaşayan, doğuma eşlik etmeyen, doğum ile ilgili video/film izlemeyen ve ders/eğitim almayan, doğum yapma düşüncesinden korkan ve ağrının üstesinden gelemeyeceğini düşünen kız öğrencilerin, kendi doğum hikayesini dinlemeyen, sezaryen doğum yapmayı/eşinin yapmasını isteyen kız ve erkek öğrencilerin daha yüksek düzeyde doğum korkusu yaşadığı bulunmuştur. Bu nedenle öğrencilerde olumlu bir doğum algısının gelişmesi ve doğum korkusunun azaltılabilmesi için doğumun fizyolojisi ile ilgili yeterli ve doğru bilginin aktarılmasına yönelik projelerin geliştirilmesi, doğumun fizyolojisi konusunda farkındalık oluşturarak bilinmezlik duygusunun azaltılmasına yönelik çalışmaların planlanması önerilmektedir.

Çıkar çatışması beyanı

Yoktur.

Yazar katkıları

Yazının ortaya çıkması ve sürdürülmesine katkıda bulunma: BD, HY, MS, FRÜ, BD,

Plan, tasarım: BD

Veri toplanması / toplanan verilerin analize hazırlanması için işlemesi: HY, MS, FRÜ, BD,

Veri analizi: BD

Literatürün gözden geçirilmesi: BD, HY, MS, FRÜ, BD,

Kaleme alma ve düzeltmeler: BD, HY, MS, FRÜ, BD,

Kontrol etme ve gözden geçirme: BD

Teşekkür

Lütfiye KÜÇÜKBALIKÇI'ya veri toplama aşamasında katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

Avcıbay, B., Köroğlu, C. O., Yamurluklu, S. B., & Sürücü, Ş. G. (2021). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin gebelik öncesi doğum korkularını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 14(4), 413-422. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.895696>

Arslan, H., Karahan, N., & Çam, Ç. (2008). Ebeliğin doğası ve doğum şekli üzerine etkisi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 1(2), 54-59.

Aydoğdu, S., Uzun, B., & Özsoy, Ü. (2018). Ebelik öğrencilerinin normal vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri. Androl Bul, 20, 78-84. <https://doi.org/10.24898/tandro.2018.20082>

Loke, A. Y., Davies, L., & Li, S. F. (2015). Factors influencing the decision that women make on their mode of delivery: the Health Belief Model. BMC Health Services Research, 15(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12913-015-0931-z>

Bilgin, N.Ç. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algıları: nitel bir çalışma. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10(3),348-356. <https://doi.org/10.33631/duzcesbed.718115>

Bülbül, T., Betül, Ö.N., Çopur, A., & Kayacık, F. (2016). Gebelerin doğum korkusu ve doğum şekline karar verme durumlarının incelenmesi. Sağlık Bilimleri Dergisi, 25(3), 126-130. <https://doi.org/10.34108/eujhs.552894>

Chang, C.-Y., Sung, H.Y., Guo, J.L., Chang, B.Y., & Kuo, F.R. (2019). Effects of spherical video-based virtual reality on nursing students' learning performance in childbirth education training. Interactive Learning Environments,1, 1-17. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1661854>

Citak, B.N., Ak, B., Ayhan, F., Kocyigit, F., Yorgun, S., ve Topcuoglu, M. A. J. (2020). Effect of childbirth education on the perceptions of childbirth and breastfeeding self-efficacy and the obstetric outcomes of nulliparous women. Health Care for Women International,41(2), 188-204. <https://doi.org/10.1080/07399332.2019.1672171>

Çiçek, Ö., & Samiye, M.E. (2015). Sık karşılaşılan bir sorun: Doğum korkusu. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 8(4), 263-268.

Demirbaş, M.P., Demirbaş, M., & İnci, M.B. (2017). Türkiye'de ve Dünya'da değişen sezaryen sıklığı ve olası nedenleri. Sakarya Med J, 7(4), 158-163. <https://doi.org/10.31832/smj.368600>

Demirsoy, G., & Hilmiye, A. J. (2015). Doğum korkusunun nedenleri ve baş etme. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 2(2), 36-45.

Dönmez, S., Yeniçel, Ö. A., & Kavlak, O. (2014). Vajinal doğum ve sezaryen doğum yapan gebelerin durumluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 908-920.

Elkin, N. (2020). Bir aile sağlığı merkezine başvurmuş olan 18–49 yaş arası kadınların doğum şekli tercihleri ve ilişkili faktörler. *Anadolu Kliniği*, 21(2), 129-128.

Goodin, M., Griffiths, M.O., & Medicine, R. (2012). Caesarean section on demand. *Recent Advances in Obstetrics & Gynaecology*, 22, 368-370. <https://doi.org/10.46969/EZH.1076419>

Güleç D. (2020). Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 423-428

Stoll, K., Hall, W., Janssen, P., & Carty, E. (2014). Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preferences among Canadian University students. *Midwifery*, 30(2), 220-226. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2013.07.017>

Hauck, Y.L., Stoll, K. H., Hall, W. A., & Downie, J. (2016). Association between childbirth attitudes and fear on birth preferences of a future generation of Australian parents. *Women and Birth*, 29(6), 511-517. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2016.05.001>

Hofberg, K., & Ward, M.R. (2004). Fear of childbirth, tocophobia, and mental health in mothers: the obstetric–psychiatric interface. *Clinical obstetrics and gynecology*, 47(3), 527-534. <https://doi.org/10.1097/01.grf.0000132527.62504.ca>.

Kadıoğlu, M., & Sahin, N.H. (2019). Üniversite öğrencilerinin doğum şekline yönelik görüşleri, tercihleri ve etkileyen faktörler. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5(2), 43-69.

Kapısız, Ö., Karaca, A., Özkan, F.S., & Savaş, H.D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *Düzce Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dergisi*, 7(3), 156-160.

Nilsson, C., Hessman, E., Sjöblom, H., Dencker, A., Jangsten, E., Mollberg, M., & Begley, C. (2018). Definitions, measurements and prevalence of fear of childbirth: a systematic review. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 18(1), 1-15. <https://doi.org/10.1186/s12884-018-1659-7>

Özkan, S., Aksakal, F.N., Avcı, E., Civil, E.F., & Tunca, M.Z. (2013). Kadınların doğum yöntemi tercihi ve ilişkili faktörler/Delivery methods: choices for women and related factors. *Turkish Journal of Public Health*, 11(2), 59-71.

Sayiner, F., Özerdoğan, N., Giray, S., Özdemir, E., & Savcı, A. (2009). Kadınların doğum şekli tercihlerini etkileyen faktörler. *Perinatoloji Dergisi*, 17(3), 104-112.

Stoll, K., Hauck, Y., Downe, S., Edmonds, J., Gross, M. M., Malott, A., & Hall, W. A. (2016). Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. *Sexual & Reproductive HealthCare*, 8, 49-54. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2016.02.004>.

Størksen, H.T., Garthus, S., Vangen, S., & Eberhard M.J. (2013). The impact of previous birth experiences on maternal fear of childbirth. *Acta obstetricia et gynecologica Scandinavica*, 92(3), 318-324.

Şahin, N., Hüsniye, D., Dişsiz, M. (2009). Gebelerin doğuma ilişkin korkuları ve etkileyen faktörler. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 40(2),57-62.

Tektaş, E., Bozkurt, G., Ergin, E., & Sezgin, S. (2018). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 43(1), 63-69. <https://doi.org/10.17826/cumj.412655>

Tuba, U., Tuba, U., Taşhan, S. (2018). Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin Türkçe uyarlaması: kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3, 289-296. <https://doi.org/10.31067/0.2018.43>

Žigić Antić, L.L., Nakić Radoš, S., & Jokić-Begić, N. (2019). Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 40(3), 226-231. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2018.1470162>.

World Health Organization (WHO) (2015). Department of Reproductive Health and Research, Sezaryen Doğum Hızları ile ilgili DSÖ Açıklaması. Erişim adres: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/161442/11/WHO_RHR_15.02_tur.pdf?ua=1, erişim tarihi: 12.12.2022